

تیپ‌های خوش‌نقش

مروری کوتاه بر سریال «نون خ»

اعظم عباس‌زاده
معاون پرورش استان اصفهان

نگاه مصلحانه او در سکانس‌های بازپرداخت بدهی‌هایش به دیگران، کار در مزرعه، و حفظ و نگهداری معدن طلا، زیبایی شخصیت و ارتباط او را با دیگران نشان می‌دهد. البته به نظر می‌رسد گاهی هم قاطع نیست و این به دلیل قوی بودن بال ۹ اوست. وقتی در تیپ اصلاحگر (تیپ ۱)، بال سمت بالایی وی که میانجی و صلح‌طلب بودن (تیپ ۹) است، قوی باشد میانجی‌گری و انعطاف در وی قوی‌تر می‌شود. لذا شخصیت او شخصیتی معنوی و با اصالتی می‌شود که به دنبال تساهل، تسامح و مدارا با دیگران است.

تیپ شخصیتی سلطه‌گر (تیپ ۸ ایناگرام) را در شخصیت **روناک** خانم به خوبی می‌توان مشاهده کرد. زیبایی کار کارگردان آن است که یک زن را در این جایگاه قرار داده و این قدرتمندی و تا حدودی خشونت را با طنز آراسته کرده است. در سکانس‌هایی مانند «سکانس دوغ یا نوشابه»، یا سکانسی که با چوب به سلمان حمله‌ور می‌شود، یا سکانس‌هایی که به همه دستور می‌دهد و اهالی روستا از او حساب می‌برند، نمایش سلطه‌گری، قدرتمندی و استقلال یک دختر است. روناک به عنوان شخصیتی سلطه‌گر حمایت‌گری خوبی برای خانواده‌اش به‌ویژه دختران دارد. قدرت راهبری و هدایت او و حفظ امنیت اعضای خانواده در سکانس‌هایی از سریال به خوبی دیده می‌شود. اما او در درون مثل بقیه دخترها شاد نیست. شاید احساس حقارت درونی یا شرایط بد زندگی، سلطه‌گری را به عنوان یک روش ارتباطی به او تحمیل کرده است.

شخصیت‌های عاشق‌پیشه سریال هم متنوع و جالباند. شخصیت‌های **کیوان**، **مهیار**، **سلمان** و **فریبرز** به نوعی شخصیت‌های عاشق‌پیشه

همین جا سخته کنه بمیره؟» مطرح می‌کند. البته رابطه صمیمی دختران با پدر و حجب و حیا آنان هم به خوبی مشهود است. این صمیمیت، دلسوزی و تلاش برای کمک به خانواده و حفظ آن متأسفانه در اکثر سریال‌ها به دلایل مختلف نمایش داده نمی‌شود، اما در اینجا تعامل و ارتباط عاطفی بسیار زیبا و واقعی است. البته خانواده از نظر خان‌زاده منحصر به دخترانش نیست و وسعت زیادی دارد.

نورالدین خان‌زاده از لحاظ تیپ‌شناسی شخصیتی ایناگرام «تیپ ۱ کمال‌گرا و اصلاحگر» است. او به دنبال تغییرات خوب در خانواده و جامعه خویش است. نگاه اجتماعی و مصلحانه او به خوبی مشهود است. او خودخواه نیست و ناراحتی و غم دیگران به سرعت او را تحت تأثیر قرار می‌دهد. از منافع همگان حتی به قیمت از دست رفتن منافع خود حفاظت می‌کند. در عین حال مثبت‌اندیشی او موجب می‌شود با کوچک‌ترین اتفاقات خوش‌حال و شاد شود. با هر نکته مثبتی گل از گلش می‌شکند و غرق در شادی و لذت می‌شود.

مهمان‌نوازی او در هر شرایط و احترام به بزرگ‌ترها مدارا کردن او با دیگران ستودنی است. عمه‌هایی را که در خانه او هستند همیشه تکریم می‌کند و اعتقاد دارد که عمه‌ها چشم و چراغ خانه او هستند. صمیمیت و ارتباط و درد دل کردن او حتی با خدا جالب و خلاقانه است. در سکانسی از سریال، از خدا می‌خواهد که او را موقع خواب از این دنیا ببرد. چون به نظرش دیگر آدم به درد نخوری شده است که نمی‌تواند کمک‌حال دخترانش باشد و مشکلات آن‌ها را حل کند. ولی با دیدن عکس کودکی دخترانش سریع نظرش عوض می‌شود و از خدا می‌خواهد که درخواستش را لغو کند.

سریال «نون خ» سریالی زیبا و دوست‌داشتنی است که امسال در شرایط «کرونا» توانست لبخند را میهمان لب‌های بینندگان خود کند. این سریال را می‌توان از منظرهای مختلف تحلیل کرد. یک مدل از تحلیل این سریال بررسی سبک‌ها ارتباطی و تیپ‌های شخصیتی شخصیت‌های سریال بر اساس دیدگاه «یناگرام» است. یادآور می‌شوم دیدگاه ایناگرام را می‌توانید در شماره ۵۸ بهار ۱۴۰۰ مجله مطالعه کنید.

شخصیت **نورالدین خان‌زاده**، پیرمردی صمیمی و با صداقت که با ترکیب ویژگی‌های متضاد سنت و مدرنیته (البته شاید برای افزایش فضای طنز) زیباترین سبک ارتباطی را به نمایش گذاشته است، از جالب‌ترین تیپ‌های شخصیتی سریال است. او اگرچه روستایی است، اما دستی در کار تجارت دارد و از تکیه کلام‌های جالب و خاص خود بهره می‌گیرد. برخی تکیه کلام‌های او سنتی هستند و برخی دیگر کاملاً به روز و حتی به زبان انگلیسی بیان می‌شوند؛ مانند اوه یس؛ داتز رایت؛ آیبی باریک‌الله؛ عرض شود به حضور انور شما؛ یا ایزد منان؛ بابا گیان (بابا جان) و ... نورالدین خان‌زاده نهایت احترام را برای همه قائل است. ارتباط زیبایی او با دخترانش و صبر و تحمل او در برابر آن‌ها و نحوه گفتمان پدران و دخترانه آن‌ها یکی از زیباترین سکانس‌های سریال است؛ رفتار و منشی که کمتر در سریال‌ها و فیلم‌های ایرانی می‌توان دید. ارتباط عاطفی او با دخترانش مثال‌زدنی است. تعبیر «عروسک‌های کوچکی بابا» یا جمله‌هایی نظیر «دختر باید مهربون باشه، دانا و خوش‌بین باشه» به دفعات و به زیبایی تکرار می‌شوند. حتی وقتی می‌خواهد دختران خود را تهدید کند، این سؤال را که «دختران بابا دوست دارید پدر شما

بذله‌گویی و بداهه‌گویی، به عنوان رویکردی دفاعی برای اجتناب از تضاد با دیگران نیز استفاده می‌کنند. تیپ شخصیتی ماجراجو اهل ریسک و تنوع‌طلبی و لذت‌طلبی است.

دامادهای نورالدین خان‌زاده، سیروس و مهیار، نقش تیپ شخصیتی بازیگر و موفق (تیپ ۳ ایناگرام) را بازی می‌کنند. آن‌ها فقط به دنبال هدف‌های خود هستند، توان بالایی در روابط اجتماعی دارند، و به راحتی می‌توانند دروغ‌گو باشند و نقش‌های مختلف را بازی کنند. البته تیپ‌های موفق انسان‌هایی هدفمند، با برنامه، عمل‌گرا و نتیجه‌گرا هستند، اما در شکل بیمار این تیپ شخصیتی، افراد به شخصیتی فریبکار تبدیل می‌شوند. آنان افرادی هستند که فریب و نیرنگ را به خوبی اجرا می‌کنند. جاه‌طلبی، فریب و بازی نقش از مظلوم‌نمایی گرفته تا نقش فردی عاشق‌پیشه یا موفق و توانمند، از ویژگی‌های چنین افرادی است.

این ویژگی‌ها را در سکانس‌های متفاوت سریال می‌توان مشاهده کرد. مثلاً فریب فریبرز و سوءاستفاده از عشق و علاقه‌اش، سوءاستفاده از همسر و اهدای کادو برای جلب نظر او، و سوءاستفاده از پدر همسر و خیانت به او، نکته جالب سریال اینکه هر دو داماد نورالدین خان‌زاده چنین شخصیت‌هایی هستند و همسرانشان در خانه پدری خود زندگی می‌کنند.

این‌ظن هر بار حول محور نظیر اعتیاد، بی‌توجهی به فرزند، و با بی‌احترامی به حیوان دوست‌داشتنی‌اش (جانانان) می‌چرخد.

فریبرز، خواستگار شیرین، شخصیتی میانجی از نوع منفعل را بازی می‌کند. تیپ شخصیتی منفعل توانایی نه گفتن و ابراز وجود ندارد. چنین افرادی برای کنترل شرایط از ابزارهایی مانند صبوری، سماجت، لجاجت، اتلاف وقت و پیچاندن استفاده می‌کنند. با همه چیز اعلام موافقت می‌کنند و خشم خود را به شیوه‌های غیرمستقیم ابراز می‌دارند. آنان عموماً ابراز خشم خویش را به تأخیر می‌اندازند، زیرا گمان می‌کنند در صورت ابراز خشم تنها خواهند ماند. برای ایشان تکروری بسیار دشوار است و دوست ندارند که جدا از دیگران باشند. به علاوه به راحتی مورد سوءاستفاده قرار می‌گیرند. در سکانس‌های مختلف سیروس او را به شدت مورد سوءاستفاده قرار می‌دهد و او توانایی نه گفتن را ندارد؛ مانند سکانس‌های خوابیدن به جای سیروس، استفاده سیروس از ماشین او، فریب مکرر وی و قرار گرفتن در بازداشت و ... ترکیب عشق و انفعال چهره طنزگونه او را بیشتر نمایان می‌کند.

شخصیت سلمان در سریال به‌طور کامل تیپ ماجراجو و خوش‌باش (تیپ ۷ ایناگرام) است. چنین افرادی دوست دارند زندگی کاری و عاطفی‌شان سرشار از ماجراجویی باشد و مشتاق یک زندگی شگفت‌انگیز هستند. برایشان بهترین مرحله عشق، جاذبه روزهای نخستین آشنایی است. آنان بیشتر اوقات شادمان هستند و پیرامون خود را به وجد می‌آورند. از مسئولیت و تعهد به شدت گریزان و معاشرتی، خوش‌بین و خوش‌گذران هستند. همچنین از شوخی،

سریال‌اند که هر کدام تیپ شخصیتی متفاوتی دارند. کیوان تیپ هنری یا رمانتیک (تیپ ۴ ایناگرام)، مهیار تیپ موفق و بازیگر (تیپ ۳ ایناگرام)، سلمان تیپ شخصیتی ماجراجو (تیپ ۷ ایناگرام) و فریبرز تیپ میانجی اما از نوع منفعل (تیپ ۹ ایناگرام) را دارد.

شخصیت هنری (کیوان) که عاشق همسرش و دارای تیپ هنری و خلاق است، توجه همسرش را می‌طلبد. مهم‌ترین ویژگی شخصیت‌های هنری توجه‌طلب بودن است. این توجه‌طلبی البته در شخصیت کیوان به منظور ایجاد طنز بیشتر به اغراق کشیده شده است و شاید به اختلال هیستریک (شخصیت نمایشی) نزدیک شده است. کیوان با هر ترفندی به دنبال توجه همسر است. او با نشان دادن احساسات، با ادبیات عاشقانه، با اطاعت‌پذیری از همسر، با رنگ‌کردن موها، با توجه و احترام به حیوانات و عضویت در انجمن حمایت از حیوانات، و با نوشتن نامه عاشقانه و تزئین آن، خواهان توجه همسرش است. نکته جالب و طنز سریال آن است که همسر وی توجهی را که او نیاز دارد، به حیوانات نشان می‌دهد.

همسر کیوان دارای تیپ شخصیتی وفاجو و وفاخو (تیپ ۶ ایناگرام) است. او فردی متعهد، مسئولیت‌پذیر، عیب‌یاب و سنت‌گراست که به طبیعت و محیط‌زیست علاقه دارد. یکی از ویژگی‌های شخصیتی این تیپ شک و بدبینی است. با وجود نمایش عشق افراط‌گونه کیوان، همسرش نسبت به او مضمون است و

